Konstitutionsutskottets betänkande

1980/81:29

med prövning av fråga om tillämpligheten av 2 kap. 12 § tredje stycket RF i visst fall (KU 1980/81:28)

Gällande grundlagsbestämmelser

Sedan den 1 januari 1980 gäller enligt 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen (RF) att ett särskilt beslutsförfarande i vissa fall skall tillämpas i riksdagen beträffande lagförslag som begränsar de fri- och rättigheter som avses i 2 kap. 1 § 1–5 samt i 6 och 8 §§ och i 11 § andra stycket RF. Även ett lagförslag som innebär ändring eller upphävande av en sådan lag faller under samma regler. De ifrågavarande fri- och rättigheterna är de s. k. opinionsfriheterna, dvs. yttrandefriheten, informationsfriheten, mötesfriheten, demonstrationsfriheten och föreningsfriheten, och vidare skyddet mot påtvingat kroppsligt ingrepp m. m., skyddet för förtrolig meddelelse, rörelsefriheten och kravet att domstolsförhandling skall vara offentlig.

Det särskilda förfarandet skall även gälla sådana särskilda föreskrifter i lag som innebär att utlänning här i landet särbehandlas i fråga om de fri- och rättigheter som anges i 2 kap. 20 § andra stycket RF.

Enligt 2 kap. 12 § fjärde stycket RF gäller tredje stycket i samma paragraf inte förslag till lag om fortsatt giltighet i högst två år av lag. Det gäller inte heller förslag till lag som enbart angår 1) tystnadsplikt för offentliga funktionärer, 2) husrannsakan eller liknande intrång eller 3) frihetsstraff som påföljd för viss gärning. Det särskilda beslutsförfarandet skall enligt 13 kap. 7 § RF inte heller tillämpas om riket är i krig eller omedelbar krigsfara.

Det särskilda beslutsförfarandet innebär att lagförslaget skall på yrkande av minst tio riksdagsledamöter vila i minst tolv månader från det att det första utskottsyttrandet över förslaget anmäldes i kammaren. Förslaget kan dock omedelbart förkastas av riksdagen. Det kan också omedelbart antas av riksdagen, om minst fem sjättedelar av de röstande förenar sig om beslutet. Efter viloperioden skall lagförslaget anmälas på nytt i riksdagen av det beredande utskottet med ett nytt betänkande. Därvid är det möjligt att föreslå sådana jämkningar av det vilande förslaget som ligger inom ärendets ram. Vid prövningen efter viloperioden gäller vanliga beslutsregler. Lagförslaget kan alltså då antas med enkel majoritet.

Enligt 2 kap. 12 § femte stycket RF prövar konstitutionsutskottet för riksdagens vidkommande om tredje stycket i samma paragraf är tillämpligt i fråga om visst lagförslag.

Lagförslaget

Konstitutionsutskottet har i sitt betänkande KU 1980/81:28 med anledning av proposition 1980/81:176 jämte motioner föreslagit riksdagen att anta ett av utskottet framlagt förslag till lag om förbud mot spridning av filmer och videogram med våldsinslag. Lagförslaget återges i sin helhet i *bilaga.*

Enligt 1 § i den föreslagna lagen får filmer och videogram med närgångna eller långvariga skildringar av att någon utsätts för rått eller sadistiskt våld inte i yrkesmässig verksamhet eller annars i förvärvssyfte spridas till allmänheten, såvida spridandet med hänsyn till framställningens syfte och sammanhang samt omständigheterna i övrigt är uppenbart oförsvarligt.

Yrkandet

Sedan tio ledamöter i skrivelse till talmannen den 3 juni 1981 begärt att under viss förutsättning 1 § i det av utskottet i KU 1980/81:28 framlagda lagförslaget jämlikt 2 kap. 12 § tredje stycket RF skall vila i minst tolv månader, har kammaren den 9 juni 1981 beslutat hänvisa lagförslaget såvitt avser 1 § till utskottet för prövning enligt 2 kap. 12 § femte stycket RF.

Utskottet

1 § i det av utskottet i betänkandet KU 1980/81:28 framlagda förslaget till lag om förbud mot spridning av filmer och videogram med våldsinslag avser en begränsning av den i 2 kap. 1 § 1. RF tillförsäkrade yttrandefriheten. Ingen sådan undantagssituation föreligger som enligt RF hindrar tillämpning av 2 kap. 12 § tredje stycket RF.

2 kap. 12 § tredje stycket RF är därmed tillämpligt i fråga om 1 § i lagförslaget.

Resultatet av den sålunda utförda prövningen får utskottet för riksdagen

anmäla.

Utskottet hemställer att det ärende som detta betänkande angår avgörs efter endast en bordläggning.

Stockholm den 9 juni 1981

På konstitutionsutskottets vägnar
BERTIL FISKESJÖ

Närvarande: Bertil Fiskesjö (c), Hilding Johansson (s), Anders Björck (m), Torkel Lindahl (fp), Olle Svensson (s), Per Unckel (m), Yngve Nyquist (s), Wivi-Anne Cederqvist (s), Kurt Ove Johansson (s), Bengt Kindbom (c), Kerstin Nilsson (s), Sture Thun (s), Jan Prytz (m), Annika Öhrström (c) och Eric Hägelmark (fp).

Bilaga

Utskottets lagförslag

Förslag till
Lag om förbud mot spridning av filmer och videogram med våldsinslag

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Filmer och videogram med närgångna eller långvariga skildringar av att någon utsätts för rått eller sadistiskt våld får inte i yrkesmässig verksamhet eller annars i förvärvssyfte spridas till allmänheten genom saluhållning eller annat tillhandahållande eller genom visning, såvida spridandet med hänsyn till framställningens syfte och sammanhang samt omständigheterna i övrigt är uppenbart oförsvarligt.

2 § Filmer och videogram med ingående skildringar av verklighetstrogen karaktär som återger våld eller hot om våld mot människor eller djur får inte i yrkesmässig verksamhet eller annars i förvärvssyfte lämnas ut till barn under femton år eller spelas upp vid särskilt anordnad visning, när något sådant barn är närvarande.

3 § Förbudet enligt 1 § avser inte filmer som statens biografbyrå har godkänt för visning vid prövning enligt 3 § 1 mom. förordningen (1959:348) med särskilda bestämmelser om biografföreställningar m. m. Förbudet gäller inte heller videogram med samma innehåll.

Förbudet enligt 2 § avser inte filmer som statens biografbyrå har godkänt för visning för någon åldersgrupp av barn under femton år vid prövning enligt nyssnämnda förordning. Förbudet gäller inte heller videogram med samma innehåll.

4 § Denna lag gäller inte

1. offentliga förevisningar av biograffilm som avses i förordningen (1959:348) med särskilda bestämmelser om biografföreställningar m. m.,
2. sändningar av televisionsprogram som sker med stöd av 5 § första eller tredje stycket radiolagen (1966:755) eller med stöd av lagen (1978:479) om försöksverksamhet med närradio.

5 § Bryter någon uppsåtligen eller av oaktsamhet som inte är ringa mot 1 eller 2 §, skall han dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

6 § Exemplar av videogram eller film som har varit föremål för brott enligt denna lag eller värdet därav samt utbytet av sådant brott skall förklaras förverkade, om det inte är uppenbart obilligt.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1981.

GOTAB 69280 Stockholm 1981